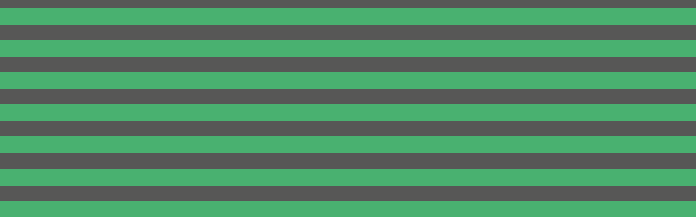

ПРЕДЛОЗИ ЗА
МЕНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ
ЗА СЛОБОДЕН ПРИСТАП
ДО ИНФОРМАЦИИ ОД
ЈАВЕН КАРАКТЕР И
ПОДОБРУВАЊЕ НА
НЕГОВАТА ПРИМЕНА

FOUNDATION | ФОНДАЦИЈА
OPEN | ОТВОРЕНО
SOCIETY | ОПШТЕСТВО
MACEDONIA | МАКЕДОНИЈА

ДОКУМЕНТ
ЗА ЈАВНА
ПОЛИТИКА

До: г-дин **Билен Саљиџи**, Министер,
Министерство за правда на РМ
г-дин **Роберт Поповски**, Министер без
ресор задолжен за комуникации,
отчетност и транспарентност

Врска: Барање од Министерството за правда на РМ за доставување предлози од страна на институциите, граѓанските и медиумските организации, а кои произлегоа од јавната дискусија за Законот за слободен пристап до информации од јавен карактер, одржана на 19.12.2017 год.

Предмет: Предлози од Фондацијата Отворено општество - Македонија за унапредување на почитувањето на фундаменталното човеково право за слободен пристап до информации преку подобрување на законската рамка и практиката во државата

Скопје, 12.01.2018 год.

ВОВЕД

Фондацијата Отворено општество – Македонија (ФООМ) го поздравува отворањето на процесот за менување на Законот за слободен пристап до информации од јавен карактер (Законот), кој во 2006 год. беше донесен по иницијатива на граѓанските организации¹, а потоа во неколку наврати во 2014, 2015 и 2016 год. беше менуван² и дополнуван без консултации со засегнатите страни. Правото и можноста на граѓаните да бараат и да добиваат информации за работењето на институциите е карактеристика на сите демократски и отворени општества. Во таа насока, обезбедување пристап до информациите што се од интерес за граѓаните, новинарите и граѓанското општество во демократските државите се уредува со закон кој го гарантира правото на пристап до информациите од јавен карактер³.

- 1 Со цел операционализација на членот 16 од Уставот на РМ и загарантираното право на слободниот пристап кон информациите, слободата на примање и пренесување на информации, во законски утврдена постапка за остварување на ова право, ФООМ покрена иницијатива во 2004 година и го координираше застапувањето на граѓанските организации во државата за донесување на Законот за слободен пристап до информациите од јавен карактер.
- 2 Иако ова е еден од ретките закони за кои беше организирана надзорна расправа во Собранието на РМ во 2010 год. предлозите од граѓанските организации истакнати на надзорната расправа за менување на Законот за слободен пристап не беа земени предвид.
- 3 Во моментот, 117 земји во светот имаат усвоено посебни закони за слободен пристап до информациите од јавен карактер. Редовно ажурираната листа на законодавството за слободен пристап на глобално ниво и коментари е достапна на <http://www.freedominfo.org/?p=18223>

Смислата на пристапот до информациите е да им овозможи на граѓаните да видат како работи власта, односно да бидат во можност да откријат корупција или лошо работење при креирањето на политиките⁴, како и да бидат во можност да носат информирани одлуки.

Поради тоа ФООМ во континуитет 10 години, од 2004 до 2014 год., стратешки ги насочуваше своите ресурси⁵ за донесување Закон за слободен пристап до информации од јавен карактер по меѓународни стандарди, како и за унапредување на правото за слободен пристап до информации⁶. Значајни напори беа вложени од страна на граѓанските организации за воспоставување независна второстепена Комисија за заштита на правото за слободен пристап до

информации и за градење на нејзините капацитети. Во сите изминати години ФООМ обезбедуваше бесплатна правна помош за сите чие право на пристап беше одбиено од институциите⁷. Исто така, единствено ФООМ спроведе две истражувања на национално ниво за перцепцијата на граѓаните и нивната запознаеност со правото на слободен пристап до информации, како и идентификување на проблемите со кои се соочуваат институциите при спроведувањето на пристапот до информации⁸. Но, по десет години од спроведувањето на Законот, ограничениот пристап до информациите во државата од страна на властите и прекумерното класифицирање на информациите кои не потпаѓаат под режимот на исклучоци дефинирани во Законот, беше адресирано како главна пречка со која се соочуваат новинарите во постапките за добивање на информациите, од страна на меѓународната заедница⁹.

4 Freedom of Information as an Internationally Protected Human Right, Toby Mendel, Article XIX

5 ФООМ и тематската програма Иницијатива за човекови права на Фондациите Отворено општество инвестираа 613 илјади американски долари за 10 години со цел партиципативно креирање и донесување на Законот за слободен пристап по меѓународни стандарди.

6 Анализите подготвени од ФООМ за спроведување на Законот за слободен пристап до информациите од јавен карактер се достапни на следниве линкови: <http://www.fosm.mk/mk/Home/Publication?newsID=634&catID=9&pageIndex=1>
<http://www.fosm.mk/mk/Home/Publication?newsID=9401&catID=9&pageIndex=1>
<http://www.fosm.mk/mk/Home/Publications?catID=9&additionalID=65>

7 Целокупната база на податоци која содржи и судска практика е достапна на www.spininfo.org.mk

8 Извештај од спроведеното истражување за правото на слободен пристап до информациите од јавен карактер во Македонија, ФООМ, ноември 2013 год. Достапно на <http://www.fosm.mk/CMS/Files/Documents/istranzuvanje-tajnnost-vo-rabotenjeto-mkd-1.pdf>

9 Итни реформски приоритети, Јуни 2015
Достапно на https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/urgent_reform_priorities_en.pdf

ИДЕНТИФИКУВАНИ ПРОБЛЕМИ ОД ПРИМЕНАТА НА ЗАКОНОТ КОИШТО ТРЕБА ДА СЕ НАДМИНАТ

1. Свеста на јавноста за постоењето на правото за слободен пристап до информации остана на ниско ниво¹⁰

Значителен дел од граѓаните се уште не знаат дека имаат право на пристап до информации кои ги поседуваат јавните институции. Истражувањата на ФООМ покажаа дека значителен дел од граѓаните не сметаат дека имаат право да бараат информации од државните институции. Ставот на граѓаните зависи и од видот на институцијата од која се бараат информации и од прашањето на кое се однесува барањето за пристап. Во таа насока, неопходно е спроведување на серија активности за запознавање и едукација на граѓаните за правото на слободен пристап (на пример, едукативна кампања), за да се постигне целта заради која беше донесен Законот, односно да се обезбеди јавност и отвореност во работењето на имателите на информации, и да им се овозможи на граѓаните и правните лица непречено да го остварат правото на пристап до информациите од јавен карактер.

¹⁰ Извештај од спроведеното истражување за правото на слободен пристап до информациите од јавен карактер во Македонија, ФООМ, ноември 2013 год. Достапно на <http://www.fosm.mk/CMS/Files/Documents/istrazuvanje-tajnost-vo-rabotenjeto-mkd-1.pdf>

2. Мнозинството од граѓаните сè уште не знаат дека постои закон кој им го гарантира правото на слободен пристап до информациите

Повеќе од половина граѓани (50%) не слушнале, односно не знаат за Законот за слободен пристап до информации. Истражувањата на ФООМ¹¹ покажаа дека само 13% од граѓаните се добро запознаени за постоењето на Законот.

3. Молчењето на администрацијата е „сателит“ на барањата за слободен пристап до информации, односно барателите се игнорирани од страна на институциите

Иако законската рамка се оценува како задоволителна, имплементација остана непотполна¹². Второстепената Комисија за

заштита на правото за слободен пристап во своите годишни извештаи¹³ констатира дека молчењето на имателите на информациите е „сателит“ на барањата за пристап до информациите, таа нема ниту човечки ниту финансиски капацитети да ги исполни своите законски обврски за спроведувањето на правото на слободен пристап. Според карактерот на жалбите приближно 80% од нив биле поднесени поради тоа што имателите ги игнорирале барањата, односно премолчно ги одбиле барањата и не обезбедиле пристап до информациите.

4. Секој десетти имател на информации има потешкотии во имплементирањето на Законот¹⁴

Имателите на информации идентификуваа дека најголем дел од потешкотиите настануваат поради непрецизните барања од страна на граѓаните. Голем број потеш-

11 Ibid.

12 Шест години подоцна: Распука ли сидот од тишина?, ФООМ, Скопје, 2013 г. http://www.fosm.mk/CMS/Files/Documents/Zakoni_pod_lupa_Kniga_6_Raspuka_li_dzidot_od_tishina.pdf

13 Достапни на http://www.komspi.mk/?page_id=2609

14 Извештај од спроведеното истражување за правото на слободен пристап до информациите од јавен карактер во Македонија, ФООМ, ноември 2013 год. Достапно на <http://www.fosm.mk/CMS/Files/Documents/istranzuvanje-tajnnost-vo-rabotenjeto-mkd-1.pdf>

котии кај имателите настануваа поради немање доволно кадар за оваа намена, немање време и немање внатрешни постапки за доставување на одговор од колегите. Неинформираноста на граѓаните и необучениот кадар се најслабите страни во имплементацијата на Законот. Секој четврти имател како проблем ја навел и инертноста на институциите.

5. Недоволен е бројот на одржани напредни и континуирани обуки за имателите на информациите

Три четвртини од имателите¹⁵ кои изјавиле дека имаат проблеми со имплементацијата на Законот сметаат дека со континуирани напредни обуки за имателите ќе се надминат потешкотиите во имплементирањето на Законот.

¹⁵ Ibid.

6. Комисијата за заштита на правото на слободен пристап до информациите нема капацитет, ниту буџет, да ја следи усогласеноста со проактивното објавување на информации¹⁶

За една институција да биде транспарентна треба на два начини да овозможува пристап до информациите кои ги креира, односно со кои располага. Едниот е проактивниот начин¹⁷ на објавување на информациите, а вториот е реактивниот начин. Проактивниот пристап опфаќа обврска на властите континуирано да објавуваат информации кои произлегуваат од нивните надлежности, трошењето на буџетите, спроведувањето на политиките и плановите и сл. Оваа обврска е уредена со членот 10 од Законот за слободен пристап до информациите од јавен карактер. Во ерата на напредни

¹⁶ http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2015/20151110_report_the_former_yugoslav_republic_of_macedonia.pdf

¹⁷ Проактивна транспарентност: Иднината на пристапот до информации? Од Хелен Дарбшир, издавач: Светска банка. Достапно на http://siteresources.worldbank.org/WBI/Resources/213798-1259011531325/6598384-1268250334206/Darbishire_Proactive_Transparency.pdf

информатички и комуникациски системи, државните институции треба да ги искористат истите на начин што ќе придонесе до посеопфатно и поефикасно дистрибуирање на важни информации за граѓаните. Меѓутоа, иако е помината деценија од примената на Законот, сеуште не постои системски пристап во мерење на проактивната транспарентност. Па така, не изненадува констатацијата на Комисијата која кога ги прибира податоците од имателите на информации за степенот на имплементација на Законот преку годишните извештаи, и самата забележува дека „загрижувачки е податокот што лицата задолжени за посредување со информации, кои што посетувале обука и се едуцирани, и овојпат доставија невалидни годишни извештаи...“¹⁸.

Од денот на формирањето на Комисијата државата и дава на располагање буџет само за плати, придонеси, режиски трошоци и незначително мала сума за договорни услуги. Комисијата постојано нагласува дека поради недоволните финансиски ресурси се соочува со потешкотии при спроведувањето на своите надлежности. На пример,

во речиси сите годишни извештаи се наведува дека Комисијата има неподмирени обврски и тоа во значителни износи, што укажува на потребата од зголемување на буџетот на Комисијата, но тоа не се случило, со исклучок на 2012 година.

7. Комисијата за заштита на правото на слободен пристап до информациите не покажа ефикасност во работата (непочитување на законскиот рок од 15 дена за постапување на жалбите)

Една од основните надлежности на Комисијата е одлучување по жалби против решението и заклучокот со кој имателот на информацијата го одбил барањето за пристап до информациите на барателите на информации или не постапил. Намерата на законодавецот беше да се утврди кус рок, од 15 дена за одлучување по жалбите, со што ќе се влијае на брзината, итноста и ефикасноста на остварувањето на правото на пристап до информации, имајќи предвид дека многу често самото остварување на пристапот до информациите подоцна е поврзано со остварување и на некое друго право. Од

¹⁸ Годишен извештај за работата на Комисијата за заштита на правото на слободен пристап до информациите од јавен карактер, за 2014 година, страна 24. Достапно на: http://www.komspi.mk/?page_id=2609

искуството на граѓанските организации¹⁹ е заклучено дека во повеќето случаи по кои одлучувала Комисијата во своето работење го пробива законскиот рок од 15 дена за да одлучи по поднесените жалби²⁰. Граѓаните кои имале лично искуство со работењето на Комисијата, работата на истата ја оценуваат со просечна оценка, во однос на сите наведени аспекти (брзината, односот на претставниците и квалитетот на постапувањето по жалбата)²¹. Но, она што е загрижувачко е што повеќе од половината од граѓаните кои имале лично искуство со Комисијата за заштита на правото на слободен пристап до информациите од јавен карактер повторно не би се обратиле до истата во случај кога би дошло до повреда на нивното право на

19 Едиција Реформите наспроти правата. Ефикасноста на независните тела за заштита на човековите права во РМ, ФООМ, 2017. Достапно на <http://www.fosm.mk/CMS/Files/Documents/ANALIZA-1-MK.pdf> (стр.40-41)

20 Во Годишните извештаи на Комисијата таа не се осврнува на овој проблем во нејзината работа <http://komspi.mk/wp-content/uploads/2016/06/%D0%93%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D1%88%D0%B5%D0%BD-%D0%B8%D0%B7%D0%B2%D0%B5%D1%88%D1%82%D0%B0%D1%98-%D0%B7%D0%B0-2016.pdf>

21 Едиција Реформите наспроти правата. Ефикасноста на независните тела за заштита на човековите права во РМ, ФООМ, 2017. Достапно на <http://www.fosm.mk/CMS/Files/Documents/ANALIZA-1-MK.pdf> (стр.46)

слободен пристап до информациите од јавен карактер²².

8. Недоследно спроведување на „тестот за штетност“ за кој отсуствува постапка за спроведување

Имателот на информацијата е должен при донесувањето одлука дали дредено барање ќе се третира како исклучок од членот 6 да спроведе „тест на штетност“, односно постапка преку која ќе ги провери можните последици врз интересот што се заштити-ва. Така, доколку со тестот на штетност се утврди дека со необјавувањето на бараната информација имателот на информацијата ќе предизвика поголема штета врз јавниот интерес отколку што би предизвикале со нејзино објавување, таа треба да биде објавена. Значи тестот на штетност е законска обврска за имателите кога го одбиваат пристапот до информациите кои се набројани во исклучоците, а сè друго е слободно и достапно на граѓаните²³. Оваа обврска важи и за Комисијата за слободен пристап до ин-

22 Ibid.

23 Подзаконски акт: Упатство за спроведување на Законот за слободен пристап до информации од јавен карактер. Достапно на <http://www.komspi.mk/>

формации кога решава за жалба на барател на кој му е одбиен пристапот до некоја од заштитените информации, доколку објавувањето на информацијата би било во јавен интерес²⁴. Примената на задолжителниот тест на штетност најчесто во решенијата за одбивање на пристапот се сретнува како „изјава на имателот дека го спровел тестот“, а со што ја задоволуваат законската обврска, без да биде објаснета постапката на спроведување на тестот во три дела²⁵. Ниту пак е објаснето како е мерен јавниот интерес во конкретен случај. По спроведена анализа²⁶ за спроведувањето на Законот за слободен пристап до информации од јавен карактер и примената на член 6 констатирано е дека кај имателите на информации сè уште отсуствува правилната или, воопшто, примената на тестот на штетност, што е потврдено со тоа што во сите реше-

нија за одбивање, кои биле предмет на анализата, отсуствува доказ за примената на тестот на штетност.

9. Имателите на информациите не ги исполнуваат законските обврски да достават годишни извештаи за спроведувањето на Законот за слободен пристап, додека пак Комисијата не успеа да креира годишен извештај во кој ќе даде препораки за надминување на големиот проблем - молчењето на администрацијата во остварувањето на пристапот до информациите

Комисијата во 2006 год. забележала дека скоро половина од имателите на информации не доставиле годишен извештај (199 од 445 евидентирани иматели); во 2008 год. повеќе од половина не доставиле годишни извештаи (750 од 1460 евидентирани иматели); во 2009 год. евидентирано е поместување кон подобро, но сепак не е на

24 Давитковски Б., Павловска – Данева А. (2011). Коментар на Законот за слободен пристап до информации од јавен карактер. Фондација Отворено општество - Македонија

25 Уредено со подзаконскиот акт: Упатство за спроведување на Законот за слободен пристап до информации од јавен карактер. Достапно на <http://www.komspi.mk/>

26 Шест години подоцна: Распука ли сидот од тишина?, ФООМ, Скопје, 2013 г. http://www.fosm.mk/CMS/Files/Documents/Zakoni_pod_lupa_Kniga_6_Raspuka_li_dzidot_od_tishina.pdf

задоволително ниво, затоа што само 60% ја исполниле обврската и доставиле извештаи, (884 од 1475 евидентирани иматели); трендот на подобрување е евидентен во 2013 год. кога обврската ја исполниле 78% од имателите (996 од 1267 евидентирани иматели). Најголем број на доставени годишни извештаи се случил во 2016 година, кога 99,28% од имателите поднеле годишни извештаи (1250 од 1259 регистрирани иматели). Овие податоци се наведени за да може посоодветно да се контекстуализираат статистичките индикатори, па така иако има подобрување, сепак во просек во изминатите години процентот на исполнување на обврската се движи од 50 до 75%. и не ја отсликува реалната состојба. Дополнително, овие извештаи содржат само основни информации, без притоа да опфатат поголема обработка на податоците релевантни за оценување на примената на Законот. Затоа, исто толку важни се истражувањата на граѓанските организации кои ја следат примената на правото на пристап до информациите на годишно ниво.

10. Системот за пристап до информации функционира делумно ефикасно

Според искуството на граѓаните кои поднеле барања за слободен пристап системот е само делумно ефикасен²⁷. На ова се надоврзува и мислењето на новинарите, според кои постоеше тенденција кај јавните власти за прекумерно класифицирање на документите²⁸. Исто така, покрај потребата од финансиски средства за ефикасно спроведување на Законот, идентификуван е недостаток на човечки капацитети кај Комисијата, но и надлежности за да поведе/води прекршочни постапки против имателите кои не го спроведуваат Законот, односно го попречуваат остварувањето на пристапот до информациите. Дополнително, беа упатени критики на адреса на Комисијата дека е пасивна и има недостаток на функционал-

27 Извештај од спроведеното истражување за правото на слободен пристап до информациите од јавен карактер во Македонија, ФООМ, ноември 2013 год. Достапно на <http://www.fosm.mk/CMS/Files/Documents/istrazuvanje-tajnost-vo-rabotenjeto-mkd-1.pdf>. (страна 34)

28 http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2015/20151110_report_the_former_yugoslav_republic_of_macedonia.pdf, (страница 21)

на независност²⁹. Може да се заклучи дека постоењето на Комисијата за одлучување по жалбите е од значење за ефективното функционирање на системот за пристап до информации, но не може да се каже дека системот ефикасно функционира.

29 Извештај на Европската комисија за напредокот на РМ, 2016 година. Достапно на https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/pdf/key_documents/2016/20161109_report_the_former_yugoslav_republic_of_macedonia.pdf (страница 57)

ПРЕДЛОЗИ ЗА ПОДОБРА ПРИМЕНА НА ЗАКОНОТ ЗА СЛОБОДЕН ПРИСТАП ДО ИНФОРМАЦИИТЕ ОД ЈАВЕН КАРАКТЕР И НАСОКИ ЗА НЕГОВО МЕНУВАЊЕ

Ако се земат предвид актуелната состојба и идентификуваните проблеми во системот на слободен пристап до информациите, предлозите од Фондацијата Отворено општество – Македонија се поделени во две насоки: (I) доследно применување на Законот и (II) негово менување.

(I) Доследно применување на Законот

Примена на членовите 6 и 7 од Законот

При примената на членот 6, односно интерпретацијата од имателите кои информации потпаѓаат во исклучоците од слободниот пристап до информации, треба да бидат земени предвид насоките и од судските одлуки кои се однесуваат на задолжителна примена на тестот на штетност и мерење на јавниот интерес во конкретни случаи кога предмет на барањето е заштитена информација. До-

полнително, неопходна е доследна примена на членот 7, односно обезбедувањето на делумен пристап до информациите од јавен карактер што значи дека ако бараниот документ содржи исклучоци, односно информации од членот 6 став 1, што можат да се одвојат од документот без притоа да се загрози неговата безбедност, имателот е должен да ги одвои тие информации од документот, а да го извести барателот за содржината на останатиот дел од документот.

Примена на членот 9 од Законот

Постоењето на обврска за имателите на информациите редовно да објавуваат и да ја ажурираат листата на информациите е во насока на овозможување помош на неуките баратели, со тоа што се упатуваат на точна адреса каде можат да ги бараат информациите од јавен карактер до кои сакаат да пристапат. Затоа детални листи на информации со кои располагаат имателите на информациите, во форма на каталози или индекси, треба да бидат составени од имателите и објавени на начин лесно достапен за јавноста.

Примена на членот 10 од Законот

„Најслабата алка“ при спроведувањето на Законот е „молчењето на администрацијата“, односно игнорирање на писмените барања од страна на имателите. Доколку се анализира типот на писмени барања кои биле поднесени од страна на барателите, се доаѓа до заклучок дека станува збор за информации кои произлегуваат од надлежноста и работата на имателите на информациите. За овој тип информации (јавни набавки, огласи за избори и именувања, листи на информации за странски инвестиции, износ на бруто и нето плата на државни функционери и членови на совети, исплатени патни и други трошоци на раководни лица и членови на комисии и други тела, статистички податоци од работата на виши јавни обвинителства и сл.) имателите се должни однапред да ја информираат јавноста, без да биде поднесено барање за слободен пристап. Затоа

неопходно е објавување на сите таксативно наброени информации во членот 10 од Законот на интернет страниците на имателите.

Со тоа ќе биде воспоставен „проактивниот пристап“ од страна на имателите на информациите, односно доследно ќе се имплементира членот 10 од Законот, што ќе влијае на остварувањето на правото на слободен пристап до информациите од јавен карактер и намалување на бројот на поднесени писмени барања за слободен пристап.

Примена на членот 21 од Законот

Законот уредува должност за имателите да одговорат на писмените барања “веднаш, а најдоцна во рок од 30 дена од денот на приемот на барањето”. Меѓутоа за да се надмине досегашната практика за одговарање на барањата на истекот на 30тиот ден, неопходно е воспоставување на внатрешни процедури кои ќе придонесат кон побрзо процесирање на информациите од надлежните службеници во соодветните одделенија/сектори до службеното лице за слободен пристап, кое треба да го достави одговорот до барателот. Овие интерни процедури ќе придонесат и во воспоставување унифициран систем кај имателите на информациите, за евиденција и следење на примените барања за слободен пристап до информации кај имателите на информации, што потоа ќе резултира со подготовка на квалитетни и прецизни Годишни извештаи за примената на Законот.

Примена на членот 28 од Законот

Во постапката по жалба во случаите на „молчењето на администрацијата“, односно кога имателите не постапиле по писмените барања со што придонесуваат кон одолговлекување на остварувањето на правото на пристап до информации, Комисијата во тие предмети, а во интерес на брзината на постапката, потребно е со Решение да го задолжи имателот на информацијата, во определен кус рок да ја

прати информацијата до Комисијата. Потоа Комисијата на барателот ќе му ја прати информацијата како составен дел од Решението со кое му ја усвојува жалбата и го решава предметот во целост.

Примена на членот 32 од Законот

За да се воспостави принципот „пристапот е правило, а не исклучок“ неопходно е одржување на посебни обуки за службените лица, со фокус на членот 6 од Законот, односно примената на одредбите за исклучоците од слободниот пристап во корелација со другите релевантни закони (како на пример, Законот за класифицирани информации, Законот за заштита на личните податоци и сл.). Континуирани напредни обуки за имателите на информациите ќе придонесат и во надминување на недоследностите во примената на членот 18 од Законот кој предвидува препраќање на барањата. Неопходно е почитување на начелото за помош на неука странка од имателите на информации, кое меѓудругото е афирмирано со судски одлуки во кои јасно и недвосмислено се бара во случаите кога имателот не располага со информацијата, истиот да го препрати барањето до соодветниот имател, а за тоа да го извести барателот. Исто така, напредни обуки се потребни за примена на членот 13 со кој е уредено усното барање.

Примена на членот 36 од Законот

Предвидената законска обврска за запознавање на јавноста со системот за пристап до информациите да се спроведе преку организирање промотивни настани и кампања за запознавање на граѓаните за правото на пристап до информации и за начините и условите за пристап до информации.

(II) Насоки за изменување и дополнување на Законот

Потребно е дефинирање јавниот интерес

За да се надминат досегашните ограничувања на слободниот пристап до информациите од јавен карактер неопходно е во Законот за слободен пристап до информации од јавен карактер да се дефинира јавниот интерес, а во подзаконскиот акт-Упатството за спроведување на Законот прецизно да се утврди постапката за спроведување на тестот на штетност.

Прецизирање на одредбите кои овозможуваат исклучок од правото на пристап до информации

За надминување на констатираните состојби на прекумерно класифицирање на информациите, дури и во случаи кога не потпаѓаат под режимот на исклучоци на Законот, неопходно е преиспитување на таксативно наброените исклучоци во членот 6 од Законот. Потребно е да се земат предвид и веќе утврдените европски и меѓународни стандарди, посебно кога станува збор за прецизирање на исклучоците од слободниот пристап до информации.

Проширување на надлежностите на Комисијата за изрекување прекршочни санкции

До сега при примената на Законот не е евидентирано санкционирање на имателите кои го ограничуваат пристапот неосновано. Затоа, потребно е услогласување на Законот за слободен пристап до информации од јавен карактер со Законот за прекршоци и проши-

рување на надлежностите на Комисијата за изрекување прекршочни санкции кои би биле пропишани со Законот за слободен пристап до информации.

Проширување на надлежностите на Комисијата за да стекне овластување за декласификација на класифицирана информација

Потребни се измени на Законот со цел Комисијата да стекне овластување за декласификација на класифицирана информација за која јавниот интерес е поголем наспроти штетата која би настанала со објавувањето на заштитената информација. Давањето на информацијата ќе придонесе кон задоволување на правдата, вклучувајќи превенција или откривање на корупција или друго казниво дело.

За сите дополнителни прашања и
консултации Ве молам да ја контактирате
Данче Даниловска, Постара програмска
координаторка во ФООМ на е-меил:
dance.danilovska@fosm.mk
или на телефоните 02/24 77 124
или 070/32 72 61.

Со почит,

Јани Каранфилова-Жановска
Извршна директорка

